Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus de s. Eucharistae sacramento - Cod. Ettenheim-Münster 234

[S.l.], 1721

L. 8va

urn:nbn:de:bsz:31-127314

Visual Library

90. D. Qua.

An aqua vino mixta convertatur in sanguinem Christi & quomodo?

Ass. 1.a Aqua vino mixta fit cum isto convertitur in sanguinem Christi ita communiter catholici. Probatur 1° ex communi sensu Ecclesiae hanc conversionem agnoscentis: quod testatur Baronius ad annum Christi 1188 sub finem his verbis: Sed aliud rescribere non potuisset, certum est, quam quod credidit & custodivit Ecclesia Romana. Ecclesia namque aquam fit & vinum transsubstantiari in sanguinem Christi. quod Probatur 2. ex SS. PP. Ambros. l. 4. de sacramentis c. 4. ait: vinum & aqua in calicem mittitur, sed fit sanguis consecratione verbi coelestis. & c. 5 ante verba Christi calix est vini & aquae plenus: ubi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis efficitur. S. Damasc. l. 4. de fide c. 14 ait: quomodo naturaliter per comestionem panis, vinum & aqua per potationem in corpus & sanguinem comedentis & bibentis transmutatur, sic & propositionis panes, vinumque & aqua

p invocaõe & adventũ Spiritus S. supera- 91
naater transmutatur in corpus & sanguinem Xpi.
Paschasius Corbeiensis de corpore Dñi c.
ı. aqua consecratur, non quod aqua permaneat, sed
quod simul cum vino convertatur in sanguinem.
Augusti apud Cresium: aqua mittitur in cali-
cem & fit sanguis consecratione verbi Celestis
plura testimonia videri possunt apud Bellar.
Lugo Coninck &c.
Prob. 3. ratione; quia particula demonstrativa hic
quae continet fōa calicis, demonstrat totum quod
est in calice; quod totum convertitur in sang. Xpi.
alioquin enim fōa adaequate non verificaretur,
nec totum posset cultu latriae adorari.
Prob. 4. Auct. Innocent. 3. l. 4. cap. cum Martha
de celebrat. Miss. §. quaesivisti etiam tres
affert D.D. sententias. 1ª dicit, quod cum de la-
tere Xpi duo praecipua fluxerint sacramenta
Redemptionis in sanguine ac regenerationis in
aqua in illa duo vinum & aqua, quod com-
miscentur in calice, divinā virtute mutentur
ut in hoc sacramento plenē sit veritas &
figura. 2ª sententia docet, quod aqua cum vi-
no transsubstantietur in sanguinem cum in vinum

transeat mixta vino. 3io dicit, qd aqua
nõ transeat in sanguinẽ sed remaneat pri-
oris vini accidentibus circumfusa, ex his
assertis docent. approbat Zoalis verbis:
verã inter opiniões proditas, illa probabilior
Judicatur, qd asserit aquã cũ vino in san-
guinẽ transmutari. sed hoc ipse dicit nrã
assert. qo:

Certũ qd ẽ, qd aqua sit, et una cum
vino transmutetur in sanguinẽ Xpi, sed quo-
modo id fiat an imediate, an mediate
solũ, de hoc gravis et insignis ẽ contro-
versia inter D.D. Thomistae ac Scotistae
dicunt, illã aquae transmutatiõẽ esse
mediatã, ita scilt, ut aqua prius convertatur
in vinũ, postea vero per consecratiõẽ in sanguinẽ Xpi.
at vero Recentiores taliter docent, illã aquae
conversiõẽ fieri imediate, ita ut ex ipsa aqua
imediate fiat sanguis. cum quibus sit et nra
Assert. 2. Aqua vino mixta, si nondum
fuit mutata in vinũ tempore consecrationis
probabilius imediate convertitur in sanguinem
ita Alens Jansenius, Toletus, Baronius, Lugo

& alii multi contra alios non paucos. 93.

Patet 1° auct. P.P. prorsus eodem modo loquentur de aqua, ac de vini consecratione & transubstantiatione, ut patet ex iis, quos sup. pro 1a assert. citavimus: quod supponunt, aquam non minus quam vinum immediate transubstantiari, licet id non explicent in terminis.

Patet Thomistas P.P. loqui de aqua spectata prout ex parte Ecclesiae est debitum in praeparatione calicis non in tempore, quo fit conversio, item solum loqui de conversione mediata aquae in sanguinem, eo modo, quo dicitur panis converti in hostiam comedentis, licet prius mutetur in sanguinem. Rd.

Contra est: nam quoad 1. v. Damasc. & Ambros. sup. citati clare asserunt aquam remanere in sua natura usque ad consecrationem, & tunc converti in sanguinem. quoad 2dum iterum revelluntur 1° quia eodem prorsus modo loquuntur de aqua ac de vino in ordine ad transubstantiationem, adeoque de immediata utriusque conversione. 2. quia P.P. supponunt post consecrationem manere species aquae. ideo enim sanguinem Christi vocant aquam sicuti vocant vinum, sic enim ait

94. Justinus Mart. apolog. 2. Eucharistiam esse panem
vinum & aquam, quae cum gratiarum actione con-
secrata sunt. 2do quia P.P. universaliter absolute
& illimitate dicunt, aquam offerri, bene-
dici, consecrari: quod non solent limitari eorum
verba, quasi ita vellent, ut aqua consecrari quando
prius est versa in vinum; gratis enim ponitur
exceptio, ubi S.S. P.P. nec distinxerunt nec ex-
cipiunt. Deinde vel S.S. P.P. supposuerunt ut
certum, aquam semper prius verti in vinum,
vel non? Si 2dum & tamen sententiam appositam te-
nuere, dicere non potuere universaliter, verti
aquam in sanguinem: cum universaliter non mutetur
in vinum, & tamen nec unus ex P.P. adhibuit
exceptionem vel restrictionem.

Primum a dici non potest, quia est valde incer-
tum in philosophia, an vinum possit aquam physi-
ce & sensibiliter in se convertere, id quod a Pli-
nio & tempore Innocentii 3tii negatum fuit
a pluribus Philosophis, Chymicis et Medicis,
& valide rationibus impugnatum. 1mo enim cum
vinum sit opus potentiae vitalis animae
vitis, non videtur posse produci extra uvam,
uti nec sanguis animalis extra venas. 2do

quia n̄ est rāo, cur inictioē aqē p certa intervalla minueret̃ virtꝫ vinj, quin potiꝫ dbeat extensivè augeri, sicuti accidit in igne p inictioē mat̃ ignibilis. 95.

3.io quia experiā gstat, aqā vino mixtā poē separari à vino, & sepiꝫ separatā fuisse etm post longū tpꝫ, ut testatꝫ Pliniꝫ l. 16. hist. natural. c. 44. qo.

Sed qid qid de hoc sit, dato, qd vinū lqde poit in se physice gvertere aqā, n̄ tn̄ fit hoc ordinariè facere vinū illud, qd adhbtꝫ ad gsecrandū; quia sepè ē valde dbile & etm modicū. neqꝫ ante florent. adhibebatꝫ tā modica qttas, ut colgtꝫ ex Triburiensi concil. in qo 3ia pars aqē admittitꝫ & Honorio 3io Pont. qi cap. Perniciosꝫ de celebrat. Miss. stū corrigit sacerdotes, qi plus adhbbant aqē qm vinj.

Rursꝫ tpus ē nimis breve ab offertorio ad gsecraoē, vix lqt minutorū. *

praesertim apud qosdā sacerdos, qi intra quadrantē norunt integrā missā absolvere.

96. Adde, quod antiquitus erat brevior missa, quam hodie, ut ex S. Greg. Reynaudus, & quod hactenus dicta sunt, multo magis urgent in casibus, in quibus sacerdos debet de novo in calice vinum & aquam affundere, & juxta rubricas mox consecrare. E.g. si immediate ante consecrationem advertit, non esse appositam aquam, vel si in sumptione advertit, merum calici infusum esse aquam, tunc enim plane converti prius nequit aqua in vinum non potest. Ex his quo constat, SS. PP. probabiliter nec hanc conversionem, nec sententiam adversam tenuisse. Probatur assertio 2. Certum est aquam vino mixtam transmutari in sanguinem, ut patet ex 1a assert. atque hoc non esset certum, si aqua prius deberet transmutari in vinum, ut constat ex hactenus dictis, quo. Probatur 3. Si aqua converti in vinum, priusquam mutetur in sanguinem, manere conversa est, quod postquam consecravit sed probabiliter non fuit prius conversa in vinum. quo. Maj. est certa, quia id omnino exigebat veritas sacramenti & admittitur etiam ab adversariis. min. probatur quia probabiliter non intercessit inter mixtionem & consecrationem tempus sufficiens, ut vinum potuerit aquam physice in se convertere, sicut patet ex liturgia S. Jacobi

Maj. & min. Marci & S. Basilii, ubi mixtio aqu. & consecrao quasi modum unius actus continui referuntur. ergo

Solvuntur obta.

Ob. 1º q. S.S. P.P. & concilia saepè dicunt, simpliciter vinum esse maam calicis, nulla facta aquae mentione. ergo. R. 1º retorqueo: S.S. P.P. & concilia etiam saepe dicunt vinum & aquam esse maam calicis. ergo. R. 2do. Etsi S.S. P.P. maam calicis vinum simpliciter esse asserant, eos tamen non excludere lymphatum, sed illud solum, quod non participat simpliciter nomen & ronem vini usualis. vel certe loquuntur de maa absolute necaria; aut de vino usuali, cui aqua modica admiscetur. quo sensu explicandum est capitulum Cum omne de consecrat. dist. 2. ubi praeter panem & vinum aliud offerre non licere dicitur, quia paulo post enim habetur, quod calix dominicus vino & aqua permixtus debeat offerri.

Ob. 2. Innocent. 3. cap. Cum Marthae de celebrat. Miss. probabiliore judicat mediatam etiam aquae conversionem in Xpi sanguinem unde & plerique Thomistae, ac antiqui Theologi

98. hanc sententiam tenent. quod R. Innocent.
nil definire sed tantum approbare ex duabus
sententiis 2dam. 1a est quod aqua mutetur
in eam, quae fluxit de latere Christi.
2da quod cum vino transsubstantietur in san-
"guinem, cum, inquit, in vinum transeat
"mixta vino, licet Physici contrarium as-
"sererent, qui aquam per artificium asserunt
a vino posse separari. Item, quod non tran-
seat in sanguinem, sed maneat vini acciden-
"tibus circumfusa.

Ad has igitur 3. sententias propositas
Resp. ac Conc. verum utiter opiniones pro-
"ductas, illa probabilior judicatur, quod asserit,
aquam cum vino in sanguinem transmutari,
de modo autem, quo transmutetur, an mediate an
immediate abstrahit, & praecise appro-
"bat conclusionem 2dae sententiae, non vero eius ra-
"tionem. hoc constat ex ipso responso, in quo
Pontifex prorsus omittit illam rationem
quod prius aqua mutetur in vinum, & af-
fert aliam, sicut utrobique reluceat
proprietas sacramenti.

Rufus cum racionem illam refert, addit eam a Physicis negari, nec hoc refellit. unde Andreas Butrio celebris Canonista ad hoc capitulum in margine addit: Nota credendum esse Physicis in arte sua & quolibet peritis.

Quod attinet ad autoritatem antiquorum Theologorum & Thomistarum, mediatam aquae conversionem in Christi sanguinem agnoscentium, vel opponendi sunt P.P. sup. citati; vel varii ex illis Theologis antiquis commode explicandi sunt de brevio transitu aquae in vinum non quidem physico sed tantum morali, hoc est tali, ut vini colorem, saporem & alios qualitates quodammodo induat, adeoque appareat & censeatur vinum: ut semper accidit, quando modica aqua miscetur vino. Praeterea Gaufredus, qui hanc controversiam conscripsit ad Cardinalem Albanensem ut habet Baronius ad annum 1188 testatur, contrariam sententiam fuisse, usque ad illa tempora inauditam in Ecclesiam. unde cum veritate dici non potest, omnes antiquos scriptores

100. nō͞d fatiō fuisse ꝯtrarios. certè vir
eius P.P. qi tū ſt prodiſuit inter Ethicos
scriptores, clarè dicit: aqā prius physicā
ꝯverti in vinū.

Ꝺ 3. Cathecismus Rom. de Euchia n. 16
ait: modica aqā affundenda eē, & raō-
„em ponit, nā Ethicorū scriptorū sen-
„tia & judicio aqā illa in vinū ꝯvertitur.
go. ꝯfirmat ex florent. qd prodiisit, mo-
„dicissima aqā affundenda eē: cuius alia
raō n̄ ē, qm ut prius ꝯverti in vinū. go.
Rt inprimis ad dōta Cuius: v. Thlgos il-
„los qi cathecismū composuerunt, tenuisse
illā sentiā, sicuti alii plures eā tenent,
v. ita locutos eē de morti ꝯversioe.
Rt 2do Dicastillo cathecismus hunc monet,
licet modica aqā affundi dbē, quadmit-
„timus alterū testatū, licet Ethicorū scrip-
„rū judicio verti in vinū, n̄ tū illius
ꝯversioē physicā, v. certè n̄ illius sit
oīm scriptorū sentiā eā eē, nā satis
certū ē, plurimos docere ꝯtrariū. quas
a ita velit, eorum opiniō hanc esse,
nihil fbat ꝯtra nos: cū & nra sentia sit

multorum. tandem sicut in qualibus rationes adductae non habent eam auctoritatem, quam canones vel decreta, ita nec in hoc catechismo videtur eadem auctoritas conclusionis scilicet modicam aquam infundendam, et rationis scilicet, quod in vinum debeat verti.

Ad confirmat. neg. min. non enim ideo florent. praecipit modicissimam aquam affundi debere, quia supponit illam prius physice in vinum convertendam esse, sed ob alias rationes. 1o quia adhibetur in sacro vinum modicum, quo aqua debet esse modicissima, ne aqua vinum plerumque satis debile corrumpat. 2do quia aqua significat illam quae fluxit e latere Christi, fuit autem illa minor, quam sanguis. 3. ad significationem mysticam sacramenti, quia ut loquitur concil. Triburiense, major est maiestas Christi per vinum significata, quam fragilitas populi significata per aquam. Sane si ideo aqua deberet esse modica ut verteretur in vinum, cur Ecclesia praeberet eam largo affundi immediate ante consecrationem? cur non juberet eo casu sacerdotem expectare, donec aqua converteretur in

10 2 vinum? cur non jubet nos imitari ritum P.P. Praedicatorum, fabrica ab initio aquam affundentium? cur non jubet aliquina pro aliis generosa.

Obj. 4. florent. dicit mam calicis esse vinum de vite, cui modicissima aqua misceri debet. ergo distinxit aquam a materia sacramenti, & consequenter illa non potest mutari in sanguinem Christi.

R. dist. cons. distinxit aquam puram a materia sacramenti concedo, aquam mixtam vino nego. Immo eam expresse includit tamquam partem materiae observabilis, dicit enim materiam esse vinum cui aqua admixta sit. quod ergo florent. distinxit aquam a materia calicis, non inde infertur, eam ut vino mixtam non posse converti in sanguinem, sed utitur tantum illa distinctione, ut indicet, aquam non esse de necessitate sacramenti, sed tantum praecepti: sicut si dicas, apud Graecos materiam Eucharistiae esse panem, cui fermentum misceri debet, non ideo negas, fermentum transire cum pane in corpus Christi, sed indicas, non esse materiam necessariam absolute, sed solum de praecepto inter Graecos.

Ob 5. aqa n. e. maa calicis: qº n. vertitur in
sang. nisi prius fuerit versa in vinu.
Christus n. dedit Apostolis potestatem
convertendi aqam in sang. qo. probatur ant.
n. dedit praeceptum: qo nec potestatem. Christus
2. admixtio aqe e. stat. de praecepto Ecclae:
qo aqa n. e. maa calicis. probatur consequentia
Ecclia n. pt statuere, & determinare maam
sacramentorum: qo cum ipsa statuat infu-
sionem aqe, hoc n. e. maa Euchiae. ant.
admittitur ab oibus, alioqui posset Ecclia etiam
determinare puram aqam, qd e. falsum.
R. ad obiectionem dist. ant. aqa se sola sum-
pta n. constituens vinu usuale n. e. maa
calicis concedo, actu constituens vinu usu-
ale neg. ant. ad 1. qo confirmat. dist. ant.
n. dedit potestatem convertendi aqam solam in
sangm con. aqam vino mixtam neg. ant.
ad probationem neg. cons. & retorq. Christus n. de-
dit praeceptum consecrandi vinu album, aut pa-
nem azymum: qo nec potestatem.
ad 2dam confirmat. retorq. admixtio fer-
menti e. stat. de praecepto Ecclae. qo. in
foo a n. cons. ad prob. dist. ant.

104. n. pt. Stnare forter maā needum
etm disjunctive q'tentā sb institiõe
Xpi con. n. pt. Stnare ... modo ma-
cater zā disjunctive solta q'tentā
sb institiõe Xpi neg. ant. adstt.
dico, admitti ant. ab oiby in sensu
distñois, nec ppterea pt. Ectia insti-
„tuere purā aqā, quia hoc sola nec
disjunctive q'tinet sb institutõe Xpi;

Sess. 13. C. 6. Trident. 13. sess. can. 2. definit
post q'secraõe manere stm spẽs panis &
vini: juxta nos manerent etm spẽs
aqe. qd. Confirm. can. 3. ibidē defit. Xpm
manere sb singulis cuiusqz spẽi partiby:
qd juxta nos maneret etm sb speciebus
solis aqe, si ā spẽby vini separaret,
ut fieri pot. p eandē artē, p quā se-
„parari pt aqa â vino: sed si maneret
Xps sb spẽby solis aqe, nō ē rão, quare
nō poct in eas jo introduci, adeoqz q'secra-
ti sola aqa. qd.
„R. 1o juxta adversarios saepe maneret so-
stria aqe, qd videtr byss ~ magis Trid.
q'trarium! R. 2. dist. maj. maneret stm

spẽs vini mixti con. vini puri n. ch.
noie specierũ vini comprehendunt etiã spe-
es aquæ, ita specieby vini pmixtæ, ut n̄ sunt
distantz ab illis: sicut em̄ aqa modica
vino pmixta transit mater in vinũ
& mixtũ illud vocatz simpler vinũ, ita
& spẽs eius mater transeunt in spẽs
vini, & spẽs istig mixti dntz simpler spẽs
vini. Deinde Trident. tñ vult, n̄ manere
sbstia panis & vini qtra hæreticos,
de cetero n̄ videtz illi sententiæ præjudicare.
Ad cfrmat. Conink putat, poe dici
manere Xpm, neqz inde seqtz poe etm
introduci, quia ad hoc sfus reqtz: sic
in aqa separata qservatz character, n̄
tñ pt in eã introduci. postea q iden
Conink negat, & cũ ipso Dicastillo Lugo
& alii, cũ qby dist. ant. Xpum manere
sb singulis cuiqz spẽi ptby, si sint
spẽs mae qsecrabilis con. seq neg. ant.
qdo qo Trident. loc. cit. dicit, post sepa-
raoe facta manere Xpm sb singulis ptby
n̄ loqtz de separaoe chymica, sed solũ de

106. ordinaria, qa ptes ita dividuntur, ut sin-
„gulæ remaneant hæc mãa etiam solli
separaõe qsecrabilis.
Ex dictis colligitur 1.° mãa calicis ex Xpi
institutiõe e vinum usuale, prout com-
prehendit tam purum, quam mixtum, unde-
„utrumque e validè qsecrabile, quamvis ex pro-
„hibitione Ecclie n̄ possit purum licitè qsecra-
„ri. 2dò, aqua n̄ e seorsim qsecrabilis,
sed solum qsequenter facit unum moraliter cum vino.
3. quamvis solle sit, qd admittunt Aresius
& alii qformiter ad doctrinam Innocentii 4.
in qa nimirum tradit, posse validè qsecrari
calicem, in qo sit tantum aut plus aquæ
quam vini, modo qualitates vini ita prædomi-
„nentur, ut mixtum illud adhuc possit mora-
„liter, & usualiter vinum appellari, probabilius
tamen id negatur cum plerisque recentioribus
quia cum vinum sit mãa principalis,
videtur debere prædominari non solum in vir-
„tute, sed etiam in quantitate, cum mãa calicis
nequam dicatur aqua permixta vino sed qtra

vinū commixtū aqā. Hinc Honorius 3. censuit perniciosū abusū eē, miscere plus aquæ, aut tantundē contra ritū proxim, dē quā Honorius, vinū æquale eē sc̄te, ut vi eo vinū contrā prævaleat.

D. 9.na

An maā consecranda debeat eē præsens & quomodo?

Assert. utraqȝ maā consecranda sc̄t tam panis qui vinū debet eē moraliter præsens consecranti; ità ut super ipsā verè cadant pronomina dmonstrativa Hoc & Hic ità oēs. Raō e 1.o quia hoc omnō exigit veritas foē, sc̄ni quaē maā consecranda per illa pronoiā debet poē demonstrari. 2do, quia sequeretur, qd alioquin sacerdos existens in germania dirigendo intentioē suā ad maā consecrabilē existentē in gallia verè eā consecraret, qd falsū & absurdū ē. qd.